

FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK KOZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP

Egész évre ——— 8 korona
Félévre ——— 4 " "
Negyedévre ——— 2 " "
Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN

a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetségének titkára

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

Ünnep után.

(F. E.) A Károlyi-ünnepségek és ezzel egyidejűleg az agrár-napok a múlt héten abban a méltó keretben folytak le, amely nemcsak Károlyi gróf emlékéhez illő, de egyszersmind a magyar agrárizmust, a magyar földdel kapcsolatos osztályt is alkalmas volt a maga testvéries érintkezésében mint szívvel-lélekkel egy osztályt bemutatni. Igazán lélekemelő látvány volt az, amidőn a kisbirtokos, az egyszerű földműves ott állott a nagybirtokos mellett és ugyanazon érzelmektől áthatva hódolt az eszmének, az *agrár eszmének*.

A kimondott ünnepség Károlyi emlékét volt hivatva kegyelettel megkoszorúzni, a valóságban azonban a múlt heti napok többet jelentenek ránk nézve. Alkalom volt ezt megmutatni a társadalomnak, hogy van Magyarországon földművelő osztály és pedig „öntudatos földművelő osztály”, amely ámbár még csak a szervezkedés kezdetén van, azon erős osztálylyá fog kifejlődni, amelylyé már régen kellett volna lennie. De vajjon mi is az oka annak, hogy mi még most is csak a szervezkedés kezdetén állunk, holott más társadalmi osztályok már régen tömörültek azon zászló alá, amely alatt érdekeik kellő védelmét és diadalát vélik feltalálni? Hiszen a földművelő gazdaosztály sem jelentéktelenebb, mint más foglalkozású

társadalmi csoportok? Hogyan van ez mégis hogy mindeddig csak igen lassan haladott az agrár zászló körül való tömörülés?

E kérdésekre a válasz nem lehet más, mint ha kimondjuk nyíltan, hogy mindeddig hiányzott a magyar földművelő gazdaosztályban az összetartozandóság érzete, vagy ha meg is volt, ez oly csekély mértékben volt csak kifejlődve, hogy ettől eredményeket várni nem lehetett. Sokan vagyunk azok, akik egy és ugyanazon eszméért az *agrár eszméért* lelkesedünk, mert az agrár eszme azt a törekvést fejezi ki, amelynek célja a földművelési gazdaosztály érdekeit megvédeni, érvényesülését elősegíteni és diadalra juttatni. Akik ezt az eszmét valljuk, mindnyájan *agráriusok* vagyunk. Oly kifejezés ez, amely egy szóban híven vissza sem adható magyar nyelven. Ebben a szóban minden ki van fejezve, ami nekünk földművelő gazdáknak célunk; ebben a szóban találjuk meg azt a közös kapcsot, amely céljaink kivívásához egy táborba csoportosít bennünket. Hirdessük is fennszóval agrárius voltunkat és csoportosuljunk tömegesen az alá a zászló alá, amelyre a mi jelszavunk van írva, mert csakis így lesz hatalmassá és döntő súlyúvá a magyar gazdaosztály, az agrárius osztály.

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk mint a minőket 34 év óta

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udv. szállító magkereskedésében
BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 33. sz.

IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kaphat. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Halottak napján.

Szomorú, szürke nap a halottaké. Az esztendő azon napjára esik, midőn a hervadás, az elmulás kétségtelen jeleit tárja elénk az erdő, a mező egyaránt. A halottak nagy birodalmában, a temetőben ezen a napon minden évben élénk nyüzsgés-mozgás van; az élők elhunyt szeretteik sírdombjaihoz vándorolnak és lerójják ők ott a kegyelet adóját. A sírvirágok, a zöld koszorúk, az apró viaszgyertyácskák sárga fénye mind-mind az elmulásra emlékeztetnek. S azok, akiknek odalent már nem fáj semmi, néma hódolattal fogadják a kegyeletnek az élők részéről megnyilvánuló ilyen-amolyan jeleit.

Ki tagadná: a valóság az, hogy nagyon rideg világot élünk az újabb időkben. Az emberek még a kegyelet jelei közé is belevegyítik a hivalkodás érzéseit. A temetőt járva, a sírhantokat látogató embertömegben és annak arculatán nem a gyászoló hitvest, a szülőt, a testvért látjuk elborongani, hanem a mai léha kor hiú emberét, a gyarló halandót, aki azért látogatja a temetőt, a halottak birodalmát, hogy ottan is új öltözetével tetszelegjen önmagának és az ismerősöknek.

Épp ezért más szemüvegen nézzük a temető közönségének halottaknapji felvonulását. A régi időkben mi más volt a kegyeletnek eme megnyilatkozása! Az emberek egyszerű, sötét gyászruhát öltve keresték fel a halottak szomorú birodalmát: a temetőt. Az apró sírdombok között felhallatszott innen is, onnan is a fojtott sóhaj, a csöndes zokogás, imádság kélt az emberek ajkairól, szállott fel a Mindenhatóhoz az elhunytak lelkiüdvösségeért.

Feltámadunk! Ez a felirata a temető kapujának. Azok, akik a kapun belül vannak, várják a feltámadás dicsőséges ünnepét s mi, akik a kapun még kívül vagyunk, hiszünk, remélünk a feltámadásban. Sajnos, nagyon kevesen vagyunk, akik hiszünk benne.

A delegációk.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság osztrák összlése a héten kezdte meg a közös költségvetés tárgyalását. A külügyminiszterium költségvetése került elsőbbségre napirendre és e körül oly nagy vita kerekedett, hogy az első napon, kedden kilenc óra hosszat tartott az ülés.

A vita különben, amely terjedelmes volt, éppen olyan

sekély mederben folydogált; a szónokok a végtelenségig ismételték ugyanazokat a dolgokat, amelyeket a delegáció külügyi albizottságában már mindannyian elmondottak. Az ülés elején egy tiroli delegátus felszólalt és kifejezte azt az óhaját, hogy a delegáció még e héten fejezze be munkáját; ezt a felszólalást mindenki helyeselte ugyan, de nyomban utána mérföldes beszédeket mondtak a szónokok. Így több mint valószínű, hogy az osztrák delegáció még a jövő héten is tárgyalni fogja a közös költségvetést.

A külügyminiszter a részletkérdések tárgyalását bocsátotta előre és csak azután tért át a politikára. Megállapíthatjuk, hogy az európai konferencia ügyében már módosult a miniszter álláspontja. A Törökországgal való tárgyalás nem szakadt félbe, hanem csak szünetel; a két állapot között különbség van, bár nem praktikus, de diplomáciai tekintetben.

A választási reform.

Minél közelebb jutunk a választójogi reformjavaslat parlamenti előterjesztésének idejéhez, annál fokozottabb a jóhiszemű politikusok érdeklődése és az ellenséges törekvések türelmetlensége. Nemzetiségek, radikálisok és szociáldemokraták lázas tevékenységet fejtenek ki s valóban jellemző, hogy mindezek a „demokraták“ a trón felé röpitették esdeklésüket, könyörögve, hogy a király az alkotmányos tényezők s a többségre támaszkodó kormány ellenére, a nemzetellenes ellenkoalíció álláspontjára helyezkedjék. Bizonyítják is sokszorosan, hogy ez állna a trón és dinasztia érdekében. Ilyen siralmas látványt s ilyen demokráciát még aligha látott a világ valaha. De ilyen képtelenségre vetik számításukat a hatalomból kicsöppent némely nagy urak is, akik közül Héderváry gróf már meg is szólalt s akiknek nem értesülését, hanem óhaját némely ujságok juttatják kifejezésre, mindennemű álhírek ujjongó terjesztésével kapcsolatban. Ezeknek hírforrás már az is, ha a magyarfaló Lupta azzal biztatja román olvasóit, hogy nagy garral jelenti azt, hogy a király nem járult hozzá Andrássy javaslatához, sőt nem is fog. Ezt a Lupta biztosan tudja s aki akarja — és aki szeretné — mohón el is hiszi. De lehet-e jó és üdvös a magyar nemzetre az, aminek a Lupta örül? A politikai ambíció szertelensége és a politikai gyűlölség azonban úgy elváltoztatja az embert, hogy némely magyar urak örülni tudnak a Lupta örömein. Szerencsére azonban a Lupta értesülése egy hajítófát sem ér.

Komoly belátással egy pillanatig sem lehet kétségbe vonni a király hozzájárulását Andrássy javaslatához. A királyi trónbeszéd, amelyért a kormány felelős, mint a király minden szaváért és minden tényeért, kilátásba helyezte az általános választói törvényt, de benne foglaltatik a királyi szavakban a magyar szepremácia megővésének felsőbbbséges szempontja is. Már ezzel biztosítva volt a király hozzájárulása az olyan javaslatához, amely az általánosság elvén épül, amely azonban

A legjobb minőségű háztartási és gazdasági cikkek, hamisíthatatlan jó italok a legkedvezőbb árakon a fogyasztási szövetkezetek útján szerezhetők meg. Amelyik faluban fogyasztási szövetkezetet akarnak létesíteni, a mozgalom kezdeményezői forduljanak útbaigazításért a „HANGYA“, a Magyar Gazdaszövetség Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetéhez

BUDAPEST, IX., Boráros-tér 1 (Saját házában.)

együttal a magyar nemzet hegemoniáját biztosítja és sértetlenül juttatja el az utódok számára. Amint értesülünk, nincs semmi akadálya a javaslat pontos előterjesztésének. Ez a valóság s minden más csak zavar és nyugtalanság, kaján öröm és gonosz remények keltésére szánt pletyka és üres szóbeszéd. Andrássy a képviselőház első ülésében előterjeszti javaslatát. De miután azt is terjesztik, hogy igen: előterjeszteni fogja, de a javaslat tárgyalására nem kerül a sor, megirhatjuk ezzel szemben mint hű valóságot azt is, hogy a Ház első érdemleges ülésén előterjesztendő javaslatot tárgyalni is fogják késedelem nélkül, annak alkotmányos s parlamenti rendje és módja szerint.

A földművelési kamarák.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége mult heti nagygyűlésén vette tárgyalás alá azt a törvényjavaslat-tervezetet, melyet Rubinek Gyula és Bernát István készítettek Darányi miniszter egyenes megbízásából. A nagygyűlésen az ország összes gazdatársadalmi szervezeteinek kitűnősegei résztvettek s beható tanácskozás folyt afelett, vajjon a földművelésügyi kamarák miként szerveztessenek. A nagygyűlés elvileg elfogadta a törvényjavaslat-tervezetet s a kivétel módzatainak megbeszélése végett egy bizottságot küldött ki, amely munkálatát a január havában összehívandó nagygyűlés elé fogja terjeszteni.

Valóban elérkezett az ideje annak, hogy a földművelési kamarákat törvényes alapon létesítsék nálunk is, mert míg az ipar és kereskedelem mintegy 50 év óta szervezve van a kereskedelmi és iparkamarákban, addig a magyar gazdaosztálynak semmiféle törvényes szervezete nincs, amely érdekeit megvédelmezze.

Darányi földművelésügyi miniszteré az érdem, aki a földbirtokos osztálynak ily kamarákban való szervezkedését törvényes alapokra óhajtott fektetni.

Károlyi ünnepélyek utóhangjai.

Károlyi Sándor gróf szobrának leleplezése alkalmából az ünnepelő magyar gazdatársadalom örömeiben a külföld is kiveszi a maga részét, amennyiben az ünnepéseket rendező egyesületekhez és a szobor-bizottsághoz még a mai napig is érkeznek üdvözlő átiratok. Ezek közül a legjelentékenyebb Svend Högsbro dán igazságügyi miniszter, a dániai szövetségi mozgalom vezéregyéniségének következő távirata: „A dán szövetségek központi bizottsága is hódolatát fejezi ki gróf Károlyi Sándor emlékének.” Meleghangú táviratban mentette ki magát a *németországi fogyasztási szövetségek nagyban bevásárló központja* s a „Hangyához” intézett levelében a következőket írja: Szíves meghívásukat a 10 éves jubileumra köszönettel vettük. Nem

vagyunk abban a helyzetben, hogy az ünnepélyen résztvehetnénk és ezért ez uton fejezzük ki legjobb kívánatainkat további fejlődésükhöz.”

A *németországi mezőgazdasági szövetségek neuwiedi központja* a következőket táviratozta: „Köszönettel vettük szíves meghívásukat, valamint Károlyi Sándor gróf szoborleleplezése alkalmából rendezett ünnepségek és a 10 éves jubileumi kongresszus programját, sajnos azonban lehetetlen, hogy azon magunkat képviseltessük. Fogadják legjobb kívánatainkat ünnepélyük sikeréhez és további fejlődésükhöz.” A *skót szövetségi központ Glasgowban* a következőket táviratozta: „Köszönettel vettük október 10-i szíves meghívásukat a Károlyi Sándor gróf szobor leleplezése alkalmából rendezett ünnepélyre, de sajnálatunkra nem vagyunk abban a helyzetben, hogy ott képviseltethessük magunkat. Reméljük, hogy az ünnepélynek szép sikere lesz.” A *svéd fogyasztási szövetségi központ Krisztíániából* kelt távirata így hangzik: Köszönjük a meghívást, melynek, sajnos, nem tehetünk eleget. Éljen Károlyi emléke!”

A szatmári Széchenyi-ünnep.

Szép ünnepe volt a mult hétfőn Szatmár városának. A Szatmári Széchenyi-Egyesület tartotta ott a közgyűlést és huszonöt éves főnállását s egyben Károlyi István grófnak, az egyesület alapító-elnökének az emléket ünnepelve meg. Ez az alkalom ünnepelőbe öltöztette az egész várost. Széll Kálmán megjelenése és ünnepi beszéde pedig országos ünneppé avatta a közgyűlést. Kilenc óra néhány perckor érkezett meg a vendégeket hozó vonat. Falussy Árpád dr. főispán Nagy-károlytól a vendégekkel utazott. Vajay Károly dr. üdvözölte Széll Kálmánt és a vendégeket. Széll Kálmán válaszában azt mondta, hogy a szíve hozta őt ide, jól esik neki tehát a szíves fogadás, de a szolidaritás érzetének tekinti ezt, amely kell hogy az ország bármely pontján a közművelődési érdekeket szolgáló tényezőket egybefűzze s ezért, mint az Országos Közművelődési Tanács elnöke, megjelent az ünnepségen.

A közgyűlésen óriási közönség vett részt. Az első sorokat a sok szép és elegáns hölgy foglalta el.

Boromisza Tibor püspök, a Széchenyi-Egyesület tiszteletbeli elnöke nyitotta meg a közgyűlést, szép bevezető beszéddel. Utána Falussy Árpád főispán mondott szép emlékbeszédet Károlyi István grófról. Fechtl János dr. titkár az évi jelentést terjesztette be. Majd Széll Kálmán ünnepi beszéde következett. A hallgatóság megmozdult, mikor a szónok fölállt, azután a legnagyobb csendben élvezte a beszédet. Széll Kálmán szónoki erejével csakhamar hatalmába ejtette hallgató-ságát. A témáról, melyet megragadott, már sokszor beszélt és mégis sok új dolgot mondott. Csupa csillogása volt a gondolatoknak ez a beszéd.

A közgyűlést lakoma követte. Este pedig a színház-

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete

BUDAPEST (Központi vásárcsarnok)

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utca 4. sz.

Nagy köpinczéi: BUDAFOKON.

Értékesít husféléket, ... mft, vadféléket, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és MINDENMŰ ÉLELMICZIKKÉT. Hordóbor-értékesítő osztály. ·· Egetett szeszitalok értékesítése.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület vezérképviselői.

A szövetkezet tagjai kedvezményben részesülnek. ·· Mindennemű értékesítési ügyben díjtalanul nyújt felvilágosítást.

ban díszelőadás volt, a hol Heves Béla igazgató igen jó társulattal és előadásban mutatott be egy alkalmi prológust „Szent István ajándéka” címmel. Utána Rákosi Viktor és Malonyay Dezső „Elnémult harangok” című színművét adták elő. A vendégek megjelentek az előadáson. A várost este kivilágították.

A forrongó Balkán.

A szerb trónörökös pétervári utazása.

Szerbiában még mindig nem állt helyre a nyugalom. A héten is voltak tüntetések Ausztria-Magyarország ellen, de ennél sokkal kellemetlenebb és kihívóbbak azok, amik az osztrák és magyar árúk bojkottálása dolgában történnek.

György trónörökös elutazása előtt azt közölte a miniszterelnökkel, hogy montenegrói hiteles értesülései szerint Oroszország teljesen egy véleményen van Angliával a keleti bonyodalmakat illetőleg s így Szerbia éppenséggel nincs elhagyatva. Ez és a trónörökös utazása a cárhoz most még inkább föltüzeltte a szerbeket s a nagy felhevülést alighanem előbbutóbb le kell hűtenie Magyarország-Ausztriának valamely erélyesebb lépéssel.

Az új hármasszövetség: Franciaország, Oroszország és Anglia azon fölhívására, hogy terjessze elő álláspontját, a porta még nem adta át a hivatalos választ, de a válasz már kész s ismerteti is alább egy táviratunk.

Törökország magatartása felől Bulgária függetlenítésével szemben, kedvező hírek érkeztek s így a béke ez oldalról nem látszik veszélyeztetettnek, hacsak a bolgárok a kérdés anyagi részét illetőleg nem helyezkednek merev és provokáló álláspontra.

A bolgár kormány lemondása.

A Szófiából jön a híre, hogy Malinov miniszterelnök beadta a kormány lemondását. A kormány súlyos helyzetbe jutott. Vagy föl kell hagynia rideg álláspontjával a kelet-ruméliai adó és a keleti vasutak dolgában, vagy pedig meg kell üzennie a báborút. Eddigi háborús nyilatkozatai után azonban a kormány az előbbit nem teheti meg. Ferdinánd király még nem döntött a lemondás dolgában és azt kívánja, hogy a Malinov-kormány legalább a költségvetés elintézéséig maradjon meg hivatalában. Mindazáltal a kormány lemondása csak rövid idő kérdése, mert általános megygyőződés, hogy új kormány könnyebben juthat megegyezésre Törökországgal.

• SZÖVETKEZETI ÉLET •

Földvásárlás és földbérlés.

A kettő így egymásmellé állítva első pillantásra mintha teljesen különböző két dolgot jelentene, de abban mégis teljesen hasonló, hogy mindkettő egy és ugyanazt a célt szolgálja, t. i. földhöz juttatni a földműveseket, ami célként lebeg ma a Magyar Gazdaszövetség előtt. A Magyar Gazdaszövetség ugyanis birtokpolitikai téren is megkezdte működését, arra igyekeztve, hogy a népnek a földszerzést és letelepedést lehetővé tegye. Ezt egyrészt a földművesek földvásárlásának szervezésével, másrészt bérlőszövetkezetek alakításával véli elérhetőnek.

Károlyi Sándor gróf volt az első, aki a bérlőszövetkezet eszméjét fölvetette és az ő eszméjét valósítjuk meg, amidőn a földbérlőszövetkezetek ügyét felkaroljuk. A már megalakult földbérlőszövetkezetek, amilyenek a mezőgyáni, a brogyáni, a mezőkeresztesi és a boldogkői stb. példáján felbuzdulva remélhetjük, hogy az országban rövid időn belül minél számosabb ilyen társulás fog létrejönni. Különösen várhatjuk ezt, ha az új telepítési törvény életbelép, mert e törvény a földbérlő szövetkezeteknek alakítására is kiterjed és azokat anyagi segélyben szándékozik részesíteni. Ezen szövetkezeteknek előnye, hogy a kevésbé tehetős gazdák is földhöz és otthonhoz juthatnak anélkül, hogy a földtulajdon kérdése ezáltal megbolygattatnák. Így a kisemberek társulásának ezen neme egyúttal megoldásra vezet a kötött birtokok kérdését is, a mi a magyar birtokpolitika szempontjából rendkívüli fontossággal bír.

A földhözjutásnak másik módja az örökáron való földvásárlás, amely csak azoknak teszi lehetővé a földszerzést, akik elegendő tőkével rendelkeznek arra, hogy a vételár egy részét lefizethessék és ezen fölül még annyi készpénzzel is rendelkeznek, hogy gazdaságukat kellőképpen felszerelhesék. Ezen kérdésnél a Magyar Gazdaszövetség arra törekszik, hogy a vásárlók közvetlenül az eladóval érintkezhesenek, miáltal a földhöz annak reális értéke ellenében jutnak és kizártnak a jövőben a földdel való üzérkedés, amely már annyi kis existencia veszét okozta.

A Magyar Gazdaszövetség a földművesek földszerzését szerveztve, nyilvántartja mindazokat, akik eladó birtokaikat nála bejelentik és gyűjti a földet venni szándékozókat úgy itthon, mint a tengeren túl is. Mert

AJÁNLJUK nagyobb szőlőbirtokosoknak tökéletesített

magyar fogatos szőlőpermetezőinket,

melyekkel **nagy munkaerő és anyagmegtakarítás** érhető el. Most megjelent tavaszi, szőlőmivelési árjegyzékünket, **szőlővédekezési gépek, permetező stb. anyagokról** kívánatra bérmentve megküldjük.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

általánosan ismert dolog, hogy a kivándorlásnak egyik főoka a vagyongyűjtés oly szándékból, hogy a meg-takarított vagyont hazai földbe fektessék. A szövetség irányt óhajt szabni ezen törekvésnek és lehetővé akarja tenni azt, hogy mindazok, akik letelepedni és gazdálkodni akarnak, ezen óhajításukat egyszerű és biztos módon elérhessék és a földüzérektől megóvassanak.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete. A szövetkezet igazgatósága most küldte szét az őszi közgyűlés elé terjesztendő 1907—908. évi beszámolóját. Ebben az üzletévben 120 taggal és 223 üzletrészszel szaporodott a szövetkezet és így évzártakor 1548 tag van, 4016 üzletrészszel, vagyis 803.200 korona üzleti tőkéből áll az állomány. Buzdítólag hat évről-évre a vásárlási visszatérítés, mely a szőlészeti osztálynál három százalék, biztosítási díjak után két százalék, gépvásárlás után pedig egy százalékos kulccsal ez évben 59.508 koronát tett ki. Az előző évekkel összegezve, a visszatérítések immár 351.871 koronára rugtak a szövetkezetnél. A tisztviselők nyugdíjalapja az év végével 316.765 korona volt. A Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének pénztár-forgalma 35,429.618 korona, könyvelési összeforgalma 116,785,898 korona volt. Az évi felesleg 69.322 koronát tett ki.

A szövetkezés haszna. A szövetkezetek árszabályozó hatásának szembeötlő példáját szolgáltatta St.-Gallen városa Svájcban. Ott ugyanis az egész zöldség-árúsítást a környékbeli kertészek tartották kezükben, kik kartellbe lépve, horribilis árakat diktáltak a fogyasztó közönségnek. A város rendőrkapitánya legjobb akarata mellett sem tudván véget vetni a garázdálkodásnak, 10 városban tanulmány tárgyává tette a viszonyokat és azon felfedezésre jutott, hogy St.-Gallenben vannak a legnagyobb és pedig aránytalanul nagy árak, a legolcsóbbak pedig Baselben, hol a szövetkezeti központ történetesen zöldséget is árusít. A lakosság óhajára ekkor a baseli szövetkezet fiókot nyitott St.-Gallenben, melynek eredménye az lett, hogy a zöldségárak azonnal 50 százalékkal estek. Azóta hetenként kétszer négy fiók látja el a közönséget kifogástalan minőségű olesó zöldséggel. Ajánljuk e tanulságot azon szövetkezeteink figyelmébe, melyek mindjárt a „Hangyát” támadják, mihelyt a konkurrens szatócs rossz minőségű és rossz-mért árúját egy csekélységgel olesóbban adja, és megelégednek a szövetkezet előtti állapotokról, midőn a népet kizsákmányolták. Ha csak ezen árszabályozó feladatának tud megfelelni a szövetkezet, máris fontos missziót teljesített. (H.)

A mezőgazdasági munkások egyesülési joga megbeszélés tárgyát képezte nemrég a német mezőgazdasági érdekképviselőben. A sziléziai mezőgazdasági kamara, a rajnai parasztszövetség ellene nyilatkoztak. Igen érdekes a poroszországi mezőgazdasági tanács e tárgyban tartott ülése, amelyen a porosz földmívelési miniszter kijelentette, hogy a sztrájk elleni büntető §-ok szigorítása a munkáshiányt erősebbé fogja tenni. Munkástelepítést ajánl. A bajor mezőgazdasági tanács ugyane célból munkásházak létesítését, parcellázást, 15 évi szolgálati idő után a letelepült munkás

jutalmazását, az aggkori, betetség, rokkantság, baleset esetére való biztosítást hoz javaslatba. És míg a mezőgazdasági munkások szakszervezeti mozgalmát és a kollektív szerződéseket a mezőgazdasági üzem természetével ellenkezőnek és a munkaadó és munkás egyetértésére veszélyesnek tartja, egyszersmind állást foglal az ipari bíróságok mintájára szervezett mezőgazdasági döntő bíróságok érdekében.

A szegény nép fája. Mihelyt az idő hidegebbre fordul, a kisebb ekzsztenciáknak súlyos napi kérdése, gondja: a tüzifa. Darányi földművelésügyi miniszter jó szívét és kormányzati intencióit dicséri az az elhatározása, hogy a kincstári erdők összes hulladékfáját átengedi, mióta miniszter, ingyenesen a szegény népnek. A kincstári hivatalok most állították össze, hogy a miniszternek ezt az ajándékát a múlt télen hétezerháromszáználötvenhárom szegény ember vette igénybe, akik tizenhétezerszázötvenhárom köbméter tüzifához jutottak a miniszter jósága révén. A szegény népnek kiosztott hulladékfa egyébként tizenkétezer korona értékű, de mi az érték ahhoz a jótéteményhez, melylyel sok szegény portán ez a kedvezés az élet súlyos gondjait oszlatta és a sanyarú hidegek idején az otthont elviselhetővé tette.

Szövetkezeti pénztár Galiciában. Lengyelországnak Ausztriához csatolt részeiben már régóta élénk szövetkezeti tevékenység folyik. Kiterjed ez nemcsak fogyasztó szövetkezetekre, hanem sikeres kezdeményezések történtek abban a tekintetben is, hogy a birtokosokat törlesztéses kölcsönök útján olesó hitelhez juttassák. A legutóbbi hír, amit Galiciából veszünk, az, hogy ott most egy tartományi szövetkezeti pénztárnak állítását tervezik, melynek alaptőkéje két millió koronára van tervezve. Úgy gondolják, hogy ez közbenső intézet lenne a falusi és a Bécsben állítandó állami központi szövetkezeti pénztár között. Nincs kétségünk az iránt, hogy ez mielőbb megvalósul s a lengyelek, akiknek Pozenben kifejtett szövetkezeti munkájáról az egész világ tud, egy új eredménynyel lesznek gazdagabbak. Példájuk talán bennünket is rá fog bírni, hogy mindinkább szűkebbnek bizonyuló szövetkezeti szervezetünket tágítsuk és erősítsük.

Az európai szövetkezeti központok árúforgalma. A szövetkezeti központok londoni szövetségének hivatalos lapja nyomán közöljük alább az európai szövetkezeti központok 1907. évi árúforgalmát összehasonlító számadataival: Anglia 594,900.000 K, Skócia 182,500.000 K, Németország 71,800.000 K, Dánia 49,200.000 K, Svájc 13,800.000 K, Magyarország (Hangya) 12,200.000 K, Ausztria 9,400.000 K, Finnország 8,500.000 K, Franciaország 4,700.000 K, Belgium 2,800.000 K, Svédország 2,700.000 K, Hollandia 1,700.000 K, Oroszország 500.000 K, Norvégia 240.000 K. Szembeszökő Anglia óriási fölénye, mely Skóciával együtt több mint négyszer nagyobb forgalmat ért el, mint a többi országok együttvéve.

• MI UJSÁG? •

A hercegprimás pásztorlevele. Vaszary Kolos hercegprimás most adta ki tizenhetedik pásztorlevelét. A hercegprimás a pásztorlevélben választ ad azokra a kérdésekre, amelyek az eljegyzés és házasságkötés módzatai dolgában fölmerültek. Elrendeli továbbá, hogy Mindszente napján és halottak napján, valamint az azután következő vasárnap az esztergomi főegyházmegye plébániáin és más nyilvános templomaiban gyűjtést rendezzenek a József királyi herceg szanatórium javára.

A kormány a napidíjasokért. A minisztertanács ez év áprilisában elhatározta, hogy az állami hivataloknál alkalmazott díjnokok részére magasabb napidíjak állapíttassanak meg, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ez alapon a vármegyei díjnokok napidíjait is rendezni szándékozik, amiért is valamennyi vármegye alispánjához körrendeletet intézett azzal a felhívással, hogy a vármegye alkalmazásában levő díjnokokról kimutatást szerkesztsenek és mielőbb terjeszszék fel hozzá.

Hírek a bukovinai csángókról. A bukovinai csángók köréből írják: Májusban és júniusban a nagy szárazság, július 20-tól kezdve pedig a sok eső vette el a termés elejét. A tél október 18-án este beköszöntött s kétnapos havazás eltemette a pityóka (burgonya) nagy részét. A szegénység nagy s még a fa is drága. A ki teheti, megy Romániába őszi munkára, hogy megkeresse a télire valót. A csángók egy része a tavasszal Magyarországra készül. Amerikába már nem vágyódnak. Négyen most érkeztek haza onnan és tele vannak panasszal. Az új iskolai évre négy magyar tanítót küldött a Szent László-Társulat. Szerény körülmények között élnek. Mint segédtanítók hetvenöt koronát kapnak havonként, a Szent László-Társulat pedig kétszáz koronával segíti őket egy esztendőben. Bizony nem sok, de többet nem tehet értük a misszió. Hadikfalván egy kutat földözött föl egy csángó legény s azt állítja, hogy abban megjelent előtte Szűz Mária. A nép közelről s távolból özönlik a kuthoz. Az egyházi hatóság vizsgálatot rendelt el. Andrásfalván a református részen templomavatás lesz. Nemcsak Bukovina, Galicia, de még Erdély is képviselve lesz. Szász János mostani lelkész szerzett e templommal érdemeket. Nálunk, Istennek hála, szólnak a harangok és nem is némulnak el, míg Magyarország papokat és tanítókat nevel. Furesa és mégis igaz, hogy mi nem olvadunk be az idegen népekbe, sőt, az idegen is magyar lesz, ha közénk települ.

Kálvin szobra. A budapesti református egyház, Kovácsy Sándor főgondnok indítványára a Genfben föllábitandó Kálvin-szoborra ezer koronát szavazott meg. Egyszermind megtörtént az intézkedés az iránt, hogy november elsején minden budapesti református templomban a perselypénzt a szoboralap javára fordítsák. Mint reánk, magyarokra nézve érdekes dolgot, megemlítjük, hogy a tervezett genfi szobron megakarják örökíteni a reformációnak két nagy magyar alakját: Bocskay Istvánt és Szegedi Kiss Istvánt.

A leghidegebb októberi nap. A zürichi meteorológiai hivatal megállapította, hogy a múlt szombaton volt a leghidegebb októberi nap, amióta csak pontosabb följegyzéseket készítenek az idő változásáról.

Véletlenül elsült fegyver. Sztankován községben Mattyasovszky tanítónál vendégségben volt ennek öcsse, hrbotovai tanító és Hajka sosói tanító, valamint ennek 16 éves huga. Mialatt az idősebbik Mattyasovszky künn a teát megrendelte, a fiatal Mattyasovszky téli kabátjából zsebkendőjét és revolverét vette elő; az utóbbit az asztalra tette. Hajka azt gondolván, hogy a revolver nincs megtöltve, kezébe vette és mellének szegezve, tréfásan megjegyezte:

— Nézzétek, most agyonlövöm magam!

Huga és Mattyasovszky barátja odakaptak, hogy félreíranyítsák a fegyvert, de már késő volt, mert abban a pillanatban a kakas elcsattant és Hajka összeesett és azonnal kiszenvedett.

A Fertő-tó lecsapolása. A Fertő-tó érdekeltsége a legutóbb Ruszton gyűlést tartott, melyen tiltakoztak a Fertő-tó lecsapolása ellen, mely tiltakozásuk megokolását Töpler Kálmán soproni polgármester memorandumban hozta Darányi Ignác földművelésügyi miniszter tudomására. A miniszter most Sopron polgármesteréhez intézett leiratában szükségesnek jelzi a Fertő vidékének vízügyi rendezését, melynek érdekében megtartandó értekezletre maga részéről Kvassay Jenő miniszteri tanácsost, Józsa László osztálytanácsost, Cserhádi Sándor nyugalmazott gazdasági akadémiai tanárt és Kosinszky Viktor szőlőszeti felügyelőt küldötte ki. Leiratában egyuttal közli a miniszter, hogy ugyanez értekezletre a Rábaszabályozó társulat is meghívandó lesz.

A nyugatmagyarországi földművelők gazdasági egyesülete országos baromfi-kiállítást rendezett. A kiállítást Darányi Ignác miniszter nevében Brezovay István állattenyésztési felügyelő nyitotta meg, átadván a miniszter üdvözlését. Laehne Hugó, az egyesület igazgatója, köszönetet mondott. A kiállítás megtekintése után a díjak kiosztása következett. Díjakat kaptak: Schlichter Lajos győri képviselő neje, özvegy Baky Béláné, Mailáth Józsefné grófné, Mechle József, nemeskéri Kiss Pálné, Gyertyánffy Lászlóné és Otocska Jenő. A kiállítás három napig lesz nyitva.

Letartóztatás tizenhárom korona miatt. Székesfejérvárról írják: Minap Gönci Sándor ercsi helyettes községi jegyző lakásán váratlanul megjelentek a csendőrök s a meglepett tisztviselőt letartóztatták. A letartóztatás, mely nagy feltűnést keltett a községben, mindössze tizenhárom korona elsikkasztásának gyanuja miatt történt. Ugyanis Gönci Sándor 1905. évben Tökés falun volt helyettes körjegyző s ilyen minőségben az árvapénztárból tizenhárom korona elkallódott a kezén. Időközben Ercsiben választották meg helyettes községi jegyzőnek, a hol már néhány év óta működik; Gönci Sándor, úgy látszik, nem tudta magát tisztázni a régi vád alól, mert a beregszászi kir. törvényszék köröző levelet adott ki ellene sikkasztás büntetével vádolva. Most megtudták Gönci tartózkodási helyét és a csendőrség a körözőlevél alapján letartóztatta és bekísérte az adonyi járásbíróhoz.

Borzalmas tréfa. Turócszentmártonból jelenik, Sukua Mihály mosoci lakos, fuvaros hazatérőben társával bement a károlyfalvi korcsmába és ott leitta magát. Az ittas embert a falubeliek csapoláncokkal kocsijához kötötték és a lovakat elindították. A lovak egy lejtőnél megvadultak, a kocsit fölborították és árkon-bokron átvágtatva, hazafelé mentek. A falu határában a lovakat elfogták, de már akkor az odakötözött ember sérülésebe belehalt.

Egy tót káplán megrendszabályozása. Rózsahegyről jelentik: Tomanek Flórián szépesi egyházmegyei káplánt Párvy Sándor püspök a tót nemzeti-ségi agitációkban való részvétele miatt állásától felfüggesztette és egyúttal utasította, hogy késedelem nélkül valamely szerzetesrendi kolostorba vonuljon. Tomanek a felfüggesztés ellen a római szentszékhez fordult panaszszal. A tót nemzetiségű papok a püspöknél a káplán felfüggesztése ellen óvást emeltek.

A bosszu. Kismarja biharmegyei községben Budai Sándor kisbirtokos magánlaksértés miatt még a télen följelentette Balogh Sándor, Balogh József és Titi Imre cigányokat, amiért a bíróság el is ítélte őket. Hétfőn kellett volna bevonulniok a cigányoknak az ügyészség fogházába. Vasárnap közös akarattal elhatározták, hogy megölik Budai Sándort, mert az rabságra juttatta őket. Mikor a kisbirtokos hazaindult a korcsmából, a három cigánylegény megrohanta. Végezni akartak vele, de Budai Sándor futásnak eredt és bemenekült egy házba, ahova támadói utána hatoltak. Balogh Sándor, akinél nem volt kés, hazaszaladt a lakására a bicskájáért s úgy tért vissza társaihoz. A szemét akarták kiszúrni ellenfelüknek, de ez nem sikerült. Budai Sándor oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy most élet-halál között lebeg. A cigányokat letartóztatta a csendőrség.

Áruló egy német katonai akadémián. Berlini katonai körökben sokat beszélnek mostanában egy kínos esetről, amely a berlini műszaki katonai akadémián történt. Az intézetben ugyanis rájöttek arra, hogy az akadémia egyik hallgatója, egy külföldi tiszt, egy fontos katonai titkot adott el Franciaországnak. A titkot az akadémia egyik tanára titoktartás kötelezettsége mellett közölte a hallgatókkal. Az árulót, aki egy balkán-állam tisztje, tetten érték és föltűnés nélkül eltávolították az intézetből. Nem tettek ellene följelentést, de mint alkalmatlan idegent kiutasították a német birodalom területéről. Az esetet még nem tisztázták, de több berlini ujság már is azt követeli, hogy a német katonai akadémiákra ne bocsássonak többé idegen hallgatókat.

Nyolc testvér lakodalma. Érdekes házassági hírt jelentenek Békéscsabáról. Az ottani Lukács és Gubeny nevű családok két-két fia és leánya jelent meg a csabai anyakönyvvezető előtt, akiket az mindjárt össze is adott ilyen csoportosításban: Lukács György Gubeny Juditot, Lukács János Gubeny Ilonkát, Gubeny János Lukács Zsófiát és Gubeny András Lukács Annát vette feleségül. Valamennyien földműves szülők gyermekei.

Megszöktetett foglyok. Sátoraljaújhegyről írják: A lipótvári fegyházból megszökött a minap egy szerencsi illetőségű veszedelmes betörő, de otthon Szerencsen elfogták és az ottani fogházba zárták, a melyben már egy kóbor cigánybanda volt. A hatóság értesítésére Lipótvárról egy fegyházőr érkezett Szerencsre, hogy a szökött fegyencet visszavigye, a szökevénynek azonban csak hült helyét találták. A fegyencnek szerencsi barátai ugyanis éjjel a fogház folyosó-falát az utcáról kiásták, a folyosóról ezután a lakatok letörése után a fogházba hatoltak, melyben a lipótvári fegyencen és a cigányokon kívül még néhány parasztleány volt elzárva. A cigányok ezután a bilincsbe vert fegyencen a falba ásott lyukon az utcára vitték, ott megszabadították bilincseitől s mindannyian nyomtalanul eltűntek. A fogházban maradt parasztleányeket a cigányok megöléssel fenyegették, hz szólani mernek.

A felmondott lakás. Kellemetlen tartalmu levelet kapott most esztendeje Brecher Oyula a háziurától, Szegő Jánostól, amelyben február elsejére felmondotta

a lakást. Brecher tiltakozott, hogy neki télviz idején törvénytelenül felmondjanak, de hasztalan, mert mégis ki kellett hurcolkodnia. Mielőtt azonban kihurcolkodott volna, azzal fenyegette meg Szegőt és a feleségét, hogy olyan kellemetlenséget fog nekik szerezni, melyet szívesen megváltanának száz forintért. Szegő és neje zsarolás miatt jeientették fel a fenyegetőző lakót, akit a büntető törvényszék husz korona pénzbüntetésre ítélte.

A nóta ára. Egyre-másra hozatta a bort és huzatta a cigánynyal ez évi július 29-én a tápió-szecsői nagykorcsmában Kis Sándor gazdaember. Hajnal felé megelégelte a dáridót s haza akart menni, amikor Bangó-Danyi Mihály cigányprimás utját állotta:

— Hát Sándor ur, hun maradt a nóta ára?

A gazda legyintett egyet kezével:

— Menj a pokolba!

— No Sándor úr, ha nem fizet, ez volt az utolsó nótaja! Ordította a cigány s egy karóval úgy vágta fejbe Kis Sándort, hogy az nyomban meghalt. A pestvidéki esküdtbíróóság halált okozott súlyos testi sértés büntetése miatt hét évi fegyházra ítélte a vádlottat.

A bundatolvaj. Nyár volt, de azért mégis bunda után áhítozott Pintér István szokásos tolvaj. Betört a Király-utca 9-ik számú házába s Bauer Ede szücsmester üzletéből négy bundát és egy vég posztót emelt el s a lopott holmit felvitte a háztetőre s onnan a szomszédos Rombach-utca egyik udvarába dobta. Mielőtt azonban kötélén a zsákmány után ereszkedett volna, lefűlelték. A budapesti büntető törvényszék a konokul tagadó bundatolvajt hat hónapi börtönre ítélte.

Harc a saskeselyűkkel. Léghajósok és saskeselyűk érdekfeszítő harcáról érkezik hír Mexikóból. A Mexikói vezérkar két tisztje felszállt egy léghajón. A ballon mintegy nyolcszáz méternyi magasságban szállt át egy alacsony hegyháton, mikor hirtelenül egy csapat keselyű röppent fel egy szikláról és egyenest a léghajónak tartott. A szél a két léghajóst a keselyűk felé hajtotta, úgy hogy elkerülésükre gondolni se lehetett. Az amerikai kondor rendkívül erős, amellet veszedelmes állat s a léghajósok ezért jobban szerették volna, ha az összecsapást kikerülhetik. A keselyűk rendes szokásukkal ellentétben körüllebegték a ballont és elnyujtott grrr, grrr-kiáltást hallattak. A léghajósok erre homokzsákot dobtak ki a léghajóból, mire ez mintegy ötszáz lábnyira fölemelkedett s a keselyűket így messze maguk alatt hagyták. Az egyik keselyű azonban a léggömb után szállott s csőrével és karmaival belekapaszkodott. Erre az egyik utas, Maximo Gonzales hadnagy, kötelet kötött a derekára, amelynek másik végét társa a kosárhoz erősítette s óvatosan fölkuszott a léggömb kötélnálátán, míg a jövetelét nem is sejtő kondor közelébe jutott, aztán lábának támasztékot keresett. Egy jól célzott lövés — és a keselyű lecsüggesztett szárnyával a mélybe zuhant, a vakmerő hadnagy pedig szerencsésen visszakuszott a kosárba.

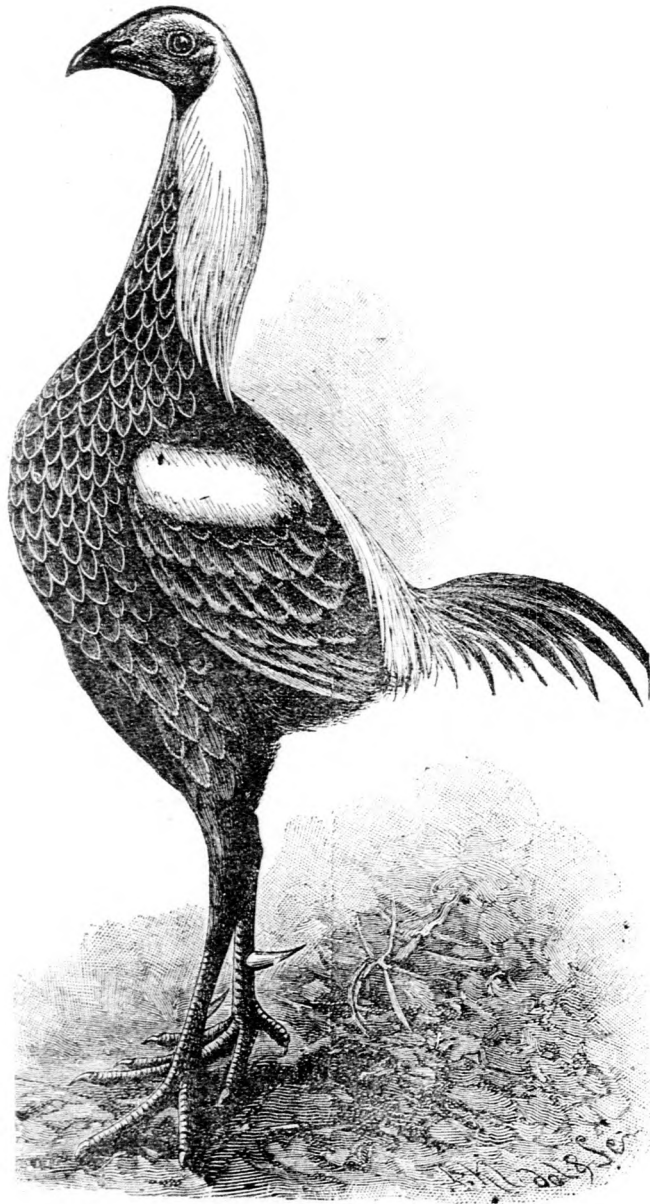
Lopás egy adóhivatalban. Daruvárról írják, hogy az itteni adóhivatalban titokzatos eset történt. Az adótáros asztalfiókjából a déli szünet alatt eltűnt három-ezer korona. A pozsegai pénzügyigazgató megindította a vizsgálatot, a minek azonban nem volt eredménye. A vizsgálóbíró is hiába nyomozott, a tolvaj nem került kézre.

• GAZDASÁGI DOLGOK •

Nyirfajdszínű viador.

Igaz, hogy ezen tyúkfajta nem sorolható a hasznos tyúkok közé, de mindazonáltal úgy igen szép tollazatánál, valamint meglepően tetszetős külleménél fogva érdemes a felkarolásra, főleg annak, aki szeret

Nyirfajdszínű viador.

gyönyörködni a szép baromfiban. Az is igaz, hogy ezen fajta nálunk Magyarországon csaknem egészen ismeretlen; de annál nagyobb elterjedésnek kezd örvendeni a világ legelső állattenyésztő nemzeténél Angliában, sőt az utóbbi időben Németországban is. Ezen tyúkfajtának inkább jövője, mint múltja és jelene van; főleg azért, mivel igen igénytelen és így tehát tenyésztése nem kíván nagyobb szerű gondot, mint a más díszbaromfi fajták.

Egy tiszta vérben tenyésztett nyirfajdszínű viador

kakasnak küllemre és tollazatának színezetére nézve a következőnek kell lennie: Magasnak, hosszú lábakkal és nyakkal kell bírnia, éppen ezen küllemi tulajdonságok azok, amelyek ezen fajtának, szép, nemes és büszke kinézést kölcsönöznek.

Ezen tyúkfajta igen nagy előnye, hogy a tenyésztésük semmiféle kiváló gondot nem igényel, hogy fölötté erősek, edzettek és ellenállóak, úgy az idő viszonyosságainak, mint a járványoknak egyaránt. Ezen erős szervezetük visszavezethető, a közelmúltban történt keresztezés által előállított fiatal törzsükre, mivel itt-létük még sokkal fiatalabb, semhogy máris visszafelldíhetett volna.

A csibék nevelésénél szem előtt tartandók, a viadorokra vonatkozó általános szabályok; ezenkívül még az alább felhozottak is tekintetbe veendőek:

A már 6—7 hetes csibéknek ne adjunk csupán puha takarmányfélét, mivel az ilyen takarmányfélések etetése által a tollaik puhává válnak; hanem ettől eltérőleg már ezen korban szoktassuk a szemes takarmányfélékre, magától érthetőleg eleinte kisebb szemes takarmányfélét nyujtsunk nekik. Végül a gyepes pázsit és minél több árnyékot nyujtó cserje, főleg bodza, mivel ennek termését szívesen szedegetik, igen ajánlható.

Mészszel való fertőtlenítés sertésvész esetén.

Egy magyar sertésállományban, mely előző időben 52% veszteséget szenvedett sertésvész folytán, Trattner állatorvos próbát tett a mézszel való fertőtlenítéssel és pedig oly sikerrel, hogy érdemes az egész eljárást itt szóba hozni.

A mintegy 500 liter vizet kitevő fürdőbe elkevert, illetőleg feloldott nevezett állatorvos 10 kg. oltott meszet s hogy a sertéseket e meszes fürdő felkeresésére kényszerítse, a fürdő közepén elhelyezett egy ivóvízzel töltött, szilárdan álló edényt. A sertések szomjtól úzve kénytelenek voltak a hasig érő mézszelben gázolni mindannyiszor, ahányszor inni akartak, ekként dezinficiálván testüket s kivált végtagjaikat.

Kapcsolatba hozta nevezett állatorvos ez eljárást a betegeknek az egészségesektől való elkülönítésével s az ólak egész belső berendezésének, nemkülönbén mézstejjel való kimeszeltetésével. E kezelésre csakhamar kedvező fordulat állott be a vész lefolyásában és kimenetelében.

Egyszerű és olcsó védekezési mód ez, érdemes megpróbálni.

Cirokmagfejtő-gép.

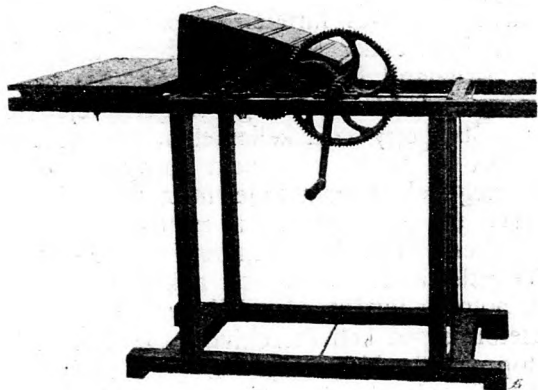
A mellékelt ábra kézi cirokmagfejtő-gépet mutat. Különösen kisgazdáknak való, igen hasznos gép ez, mivel ára (60 korona) más hasonló gépekéhez képest igen kicsiny s mégis jó, használható a gép. Szerkezete rendkívül egyszerű. A kézi forgattyú gyorsító fogaskerek áttétellel egy dobot forgat, amelybe megfelelő módon vannak kampók beerősítve. A dob burkolva van s csak egyik oldala nyitott. Ezen az oldalon van az etetőasztal. A cirkot itt tartjuk a dobra, amely gyors forgásával kiüti a magokat. A szögek kellő elhelyezésénél fogva a gép a magot nem töri.

Ugyanez a gép járgányhajtásra is készül 4 dobbal s ára ekkor 200 korona; gőzhajtásra berendezve, 8

dobbal az ára 400 korona. Az árak loco Gyertyámos vannak megadva.

A cirok termelése hazánk némely vidékén kezd nagymértékben terjedni. Ajánlatos, hogy ezzel a jövedelmező növénynyel kigazdák is foglalkozzanak s a megfelelő gépeket beszerezzék. Örülhetünk, hogy ily kitűnő hazai gyártmányunk van és azt mindenesetre fel kell karolnunk.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete egyik tagja, akinek a legnagyobb fajtájú ilyen gépe van, azt írja róla, hogy teljesen meg van vele elégedve. Munkaképessége 3—4-szeresen felülmúlja az amerikai cirok-

Cirokmagfejtő gép.

magfejtő-gépét. Egy 6-os lokomobil hajtja s 8 ember szükséges a kezeléshez. Munkaképessége egy nap (14 óra) alatt 35—50 q.

Ezenkívül számos más gazdától is kértünk véleményt e gépről s valamennyi úgy nyilatkozik, hogy kifogástalan működésénél és nagy munkaképességénél fogva bátran lehet ajánlani megvételre.

VEGYESEK.

Olcsó jégverem. Inkább jégkazalnak mint jégveremnek lehetne azt az elrendezést nevezni, amely a gróf Károlyi László-féle uradalmakban már évek óta kitűnően bevált. Mestellér János jószágfelügyelő úr jött arra a gondolatra, hogy a jeget egyszerűen a talaj felszínén helyezi el s szalmával takarja be. Az eredmény meglepő volt. Ástak $\frac{1}{2}$ méter mély mélyedést, melybe a legelső jégdarabokat helyezték. Ez a mélyedés eredetileg csalamádé-gödör volt s ezt a helyet tartották a jégverem elkészítésére legalkalmasabbnak. Azonban tulajdonképpen fölösleges a mélyedés, a jeget egyszerűen a talaj felszínén lehet raktározni. Először nagyobb jégkockákból rakjuk meg a falakat, azután az így keletkezett üregbe töltjük szorosan a törmelékjeget. Ha kemény az idő, az egészet locsoljuk vízzel, ha enyhébb, akkor sózzuk, hogy egy összefüggő jégtömb keletkezzék. A jégtömb tetejének nyeregtető alakját adjuk. Amint így elkészültünk a jég összerakásával, szalmával borítjuk jó vastagon. A szalmatakaró alatt a jég egész nyáron át kitűnően eláll s az olvadási veszteség csekély lesz. Ugyanis a szalma rossz melegvezető anyag, amely a jeget megvédi a külső levegő hőmérsékletének befolyásától. Másrészt pedig a szalma nem akadályozza meg a párolgást, aminek folytán a jégtömeg állandóan hűtve van. Célszerű a jégkazal mentén kis árkot vonni, hogy a talaj felszínén mozgó víz be ne hatolhasson. Termé-

szetesen a jégkivételt a hosszú kazal végén kezdjük és a nyílást nyomban ismét betakarjuk.

A takarmányszilók a tengerentúli államokban. Északamerika és Argentína példájára Ausztrália farmerei is divatba hozták a takarmányszilókat. Ezeknek köszönhetően Ausztrália, hogy évről-évre több a tej- és vajkivitele. Alig van farmer Ausztráliában, Argentína vagy Északamerikában, akinek ne lenne épített szilója. Ezekben a szilókban a takarmányukat, legyen az alfalfa (lucerna), csalamádé vagy más, zölden rakják el. Ez csak úgy lehetséges, hogyha a levegő oxigénjétől teljesen elzárjuk; vagyis nem hagyjuk a takarmányt fölmelegedni. Ha megmelegsik, az a minőség rovására megy. Egyedül a nyomás által ezt elérni nem lehet, hanem csak akkor, ha előzőleg szecskázva lesz a takarmány és ha a sziló oldalai levegőmentesek. Minél magasabb a sziló, annál jobb. A kerek előnyösebb. Ez az alak van elfogadva úgy Amerikában, mint Ausztráliában. Ausztráliában fa- és vasból állítják elő. Először a vasvázat állítják össze, aztán jól összeillő deszkákkal burkolják. A szilók szokásos magassága 7 méter. Megtöltésük úgy történik, hogy hatalmas nagy szecskavágó aprítja a takarmányt és fújtató hajtja föl az elaprózott zöldtakarmányt a toronyba. Ott jól letapossák, hogy szorosan összeálljon és levegő ne férjen hozzá. A takarmányok így nem romolhatnak meg esőzés folytán és biztosan eltehetőek. A kiszedés az oldalon hagyott ajtókon át történik. Az amerikai Egyesült-Államok egyes állami pénzsegélylyel támogatják a farmereket, hogy ily szilókat létesítsenek. E szilókkal a tengeri államok túlszárnyalják Európát, mert a takarmányárukat biztos alapra helyezték.

Szabadon hízlalt liba. Ha a libák tömését be tiltanák is, a szép pirosra sült liba kedvelőinek e miatt nem kellene kétségbe esniök, mert libát szabadon is lehet hízlalni és ennek a husa, zsírja, mája bizonyára egészségesebb. Sziléziában a Bunzlau melletti martinswaldeni nagy libahízlaló intézetben a következő hízlalási mód szokásos: Ott a sötétség beálltával a libaszállásokat kivilágítják. A világosság hatása fokozott táplálkozási ingerben nyilvánul meg, úgy, hogy az állatok önként többet esznek és 2 héttel előbb meghízhatnak. Ha az ember este vagy éjjel vasuton Bunzlauból Hanauba utazik, már messziről látja a hízlalók élénk világitását. Vaggonszámra rakják itt le a sovány libákat, hogy mint kövéreket tovább szállítsák. E hízlalási módszernél a tömés és a tömőgép teljesen felesleges. A világitásnál természetesen különös elővigyázattal kell eljárni, hogy tűz ne támadhasson. A lámpákat fali fülkébe kell elhelyezni és a lámpaajtóknak a szálláson kívül kell nyilniok. Önként értődik, hogy egyes libák hízlalásánál a világitás nem fizetné ki magát, de 10 állat egyszerre való hízlalásánál már kísérletet lehetne tenni, de mindig figyelemmel a tüzi veszedelemre. Ha a világitás mellett való szabadonhízlalás gyakorlatilag beválik, annak elterjedése emberiség szempontjából is kívánatos.

MULATTATÓ

A tiszt úr meg az édesapja.

Irta: Sas Ede.

I.

Még csak kezdetén voltunk az előadásnak. A primadonna éppen a belépő dalát énekelte el, igaz, hogy a szokottnál hamisabban, de az is igaz, hogy utána a szokottnál tüzebben járta el a táncát. Nem csoda hát, hogy zajos ujrázás támadt a nézőtéren, a mikor a tapsviharban egyszerre a jegyszédőnő odahajolt a sarok üléséhez s a fülembe sugta, hogy egy úr hivat sürgősen egy szóra. A zenekar újra rázendített, az isteni Aranka — ha jól emlékszem, Arankának hívták — a legbűvösebb mosolyával lépett ismét a sugólyuk elé: én pedig kedvetlenül siettem ki a folyosóra, ahol Csernus Géza dr. várakozott rám.

— Megbocsáss, hogy háborgatlak a műélvezettedben, — nyujtotta felém barátom a kezét, — de megigértem az öreg Dobokainak, hogy még ma fölkereslek s föl-kérlek a nevében arra a szivességre.

— Az öreg Dobokai? Miféle szivességre?

— Egy lovagias szolgálatra, pajtás. Arra, hogy légy velem együtt a párbajsegédje.

Megállottam nóta közben s úgy néztem az ügyvédre.

— Nem értelek. Micsoda párbaja lesz Mihály bácsinak?

— Nem hallottad? Persze, hiszen alig egy negyed-órája történt a kaszinóban. Az emberek ott is egészen oda voltak a csodálkozástól, amikor egyszerre, egyenesen beleveszett Verpelét Feribe, akit jóformán nem is ismer. Mostanában nem is láttuk a kaszinóban, míg ma váratlanul megjelen. Odaült a kártyaasztalhoz, ahol a fiatal földesúr játszott és szédítően nyert, mint rendszeren. Az öreg úr egyszerre csak megszólalt: Könnyű az öcsém uramnak nyerni, amikor minden kártyát tud, amit kioszt...

— Ugyan?

— Képzelheted, micsoda lárma, micsoda zürzavar lett a dologból! Verpelét először olyan lett, mint a zöldfilkó, aztán kigyulladt, mint a vörös király. Rá akarta magát vetni az öregre, de lefogták. Az öreg meg váltig hengegett: Sohse fogják meg, elbánok én egy ilyen tacsóval, ha kezét merne emelni rám.

— Persze, semmi alapja nincs a rettenetes vádnak, amit a Feri arcába vágott?

— Természetes, hogy nincs. Mindenki meg van győződve róla, hogy Verpelét a legkifogástalanabb gavallér. Igaz, hogy szörnyű kiállhatatlan ember, hengegő, bakafántoskodó, aki megérdemli, hogy egy kis kellemetlenség érje: de szó se lehet róla, hogy ilyen gaz csalafintaságra vetemedjék.

— Hát akkor mi ütött az öreg úrhoz?

Csernus Géza bólintgatott.

— Én gyanítom. Azaz hogy bizonyosra veszem az okát.

— Ugyan mondd el hát nekem is.

— Elmondhatom. Színház után úgy is találkozunk, ugy-e bár? Jere be egy pár percre az irodámba. Akkor bővebben beszélünk a dologról. Hát elfogadod a megbízatást, nemde?

Vonogattam a vállaimat.

— Tedd meg, — unszolt az ügyvéd. — Szivességet teszel az öreg úrnak is, meg nekem is. Azután meg szükség van rá, hogy egy jóra való, komoly ember kezében legyen a dolog.

Kezet adtam, amikor hirtelen eszembe jutott valami:

— Megálljunk csak? Mi javában beszélünk a Dobokai bácsi párbajáról. Pedig hát az öreg...

— Azt akarod mondani, hogy szegény feje párbaj-képtelen azóta, hogy az a kellemetlenség érte. Amióta arcul ütötték az utcán s ő nem lovagias uton vett magának elégtételt, hanem följelentést tett a járásbíró-ságnál? Hát ma este már szó is esett erről a kaszinó-ban. Az ellenfelének is fölemlítették az esetet, mert hiszen Verpelét külföldön utazott akkor, mikor másfél éve az a botrány történt. Mondták neki, hogy legalább is becsületbíró-ságot kell összehívni. De Feri tajtékoz-dühvel toppantott: Hát, majd én még addig várok, míg a becsületbíró-ság összeül! Hogy addig mindig éjjen a pofám a szégyentől. Adjátok a kezembe azt a pisztolyt mindjárt, hadd lövöm keresztül azt az embert, mint a kutyát!

— S ahogy én Ferit ismerem...

— Bizony, ő meg is teszi. Veszedelmes lövő. Olyan biztos a keze, mint amilyen hideg a szíve.

— Éppen azért nem értem az öreget, aki multkor a bíró-sághoz szaladt...

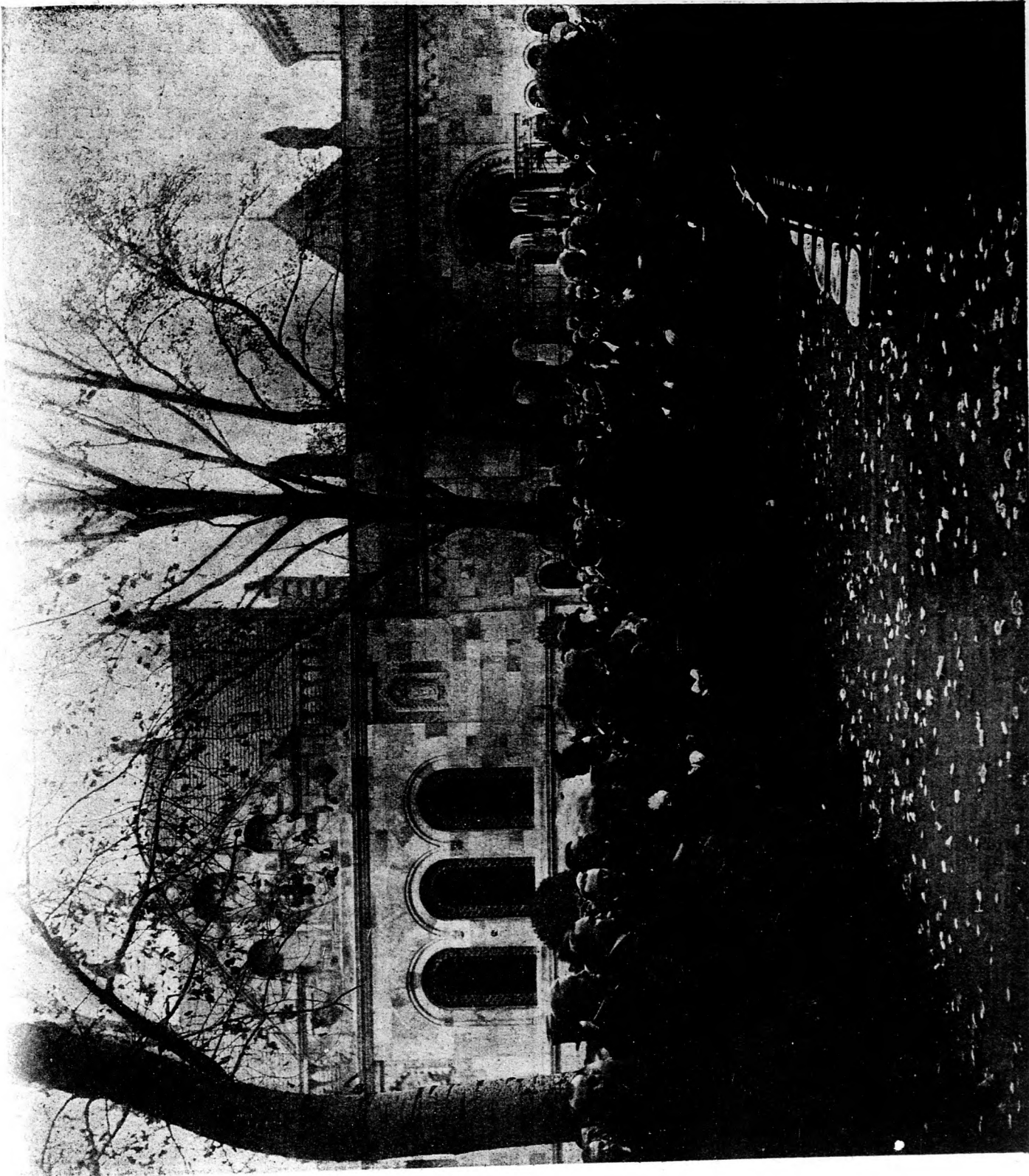
— Meg fogod érteni, ha megtudsz róla mindent, amit én tudok. Tehát előadás után a lakásomon. Most eredj be tapsolni tovább az édes Arankának.

Kezet szoritottunk és én visszatértem a nézőtérre. A primadonna ma különösen elemében volt, de azért engemet nem tudott teljesen lebilincselni. Egyre az öreg Dobokai Mihály furcsa esetén járt az eszem. A nézőtéren is csakhamar hire futott a kaszinó szenzáció-jának s a kis város közönsége a páholyokban, a zárt-székeken, fejét összedugva, mohón suttogott a botrány-ról. Senki sem értette a szelid, jámbor Dobokai bácsit, mitől böszült föl ennyire? Még lázasabb izgalom támadt, amikor azt is megtudták, hogy párbaja lesz az összetűzésből. Párviadal a legfélelmeesebb verekedővel! Annak a szelid bácsinak, akinek soha sem volt egyéb fegyver a kezében, mint a pipapiszkáló... Bizony, az isteni Aranka hiába csattogtatta ez estén a legezüstö-sebb trilláit...

II.

Be sem vártam az előadás végét, siettem az ügyvéd szállására. Csernus barátom agglegény volt; inasa, amikor az előszobában kihámozott télikabátomból, mondta, hogy a gazdája vár már. A fogadószobában jól fűtött kályha úzte el a téli éjszaka hidegségét, a teás-katlan alatt is ott lobogtak a szesz sárga-kék lángocskái. Csernus lecsipte egy szivar végét s felém nyujtotta:

— Már tudom a Verpeléti segédeinek nevét, — szolt és megnevezte a két fiatal ismerősünket. — Innen föl-megyünk a kaszinóba s ott találkozunk velük. Holnap reggel el is intézhetjük az egész dolgot.

A Károlyi szobor teleplezése. Az ünneplő közönség.

— Olyan sürgős? És csakugyan kiállítjuk Dobokait ősz fejjel a Feri pisztolya elé?

Csernus kitöltötte magának és nekem a párolgó, aranyszínű italt s citromot facsart a csészéjébe:

— Hidd el, pajtás, hogyha valamiképen békés uton, papiroson el tudnánk igazítani ezt a kellemetlenséget, hát azzal nagy fájdalmat okoznánk Mihály bátyánknak. Ő határozottan verekedni akar. Azért is kötött bele a legveszedelmesebb krakélerbe.

— Mond hát el mi lelte az öreget?

— Azt tudod, hogy Mihály bácsi a maga emberiségéből kuporgatta össze a vagyontörzset, úgy-e bár? Az édes apja kezdte, aki még kérges tenyerű szőlőkapás volt, aki napszámba járt s csak öreg napjaiban kapál-gathatta a saját tőkék tövét. Néhány holdacska hagyott a fiára, aki szinte amúgy magyarosan megfogta a kapanyelet, míg aztán egyre nőtt, terjedt az a néhány holdacska. Gazduram azután beköltözött a városba, ahol a gyermekeit gondosan neveltette. Mert a lányából művelt kisasszonyt csinált, aki szép hozományt is vitt magával, amikor gróf Korláth jószágigazgatója feleségül vette; a fiából pedig huszártisztet, akinek nincs mit restelkednie a pajtásai előtt, annyi pénzt ad neki az édes apja, hogy velük tud tartani az úri mulatságai-ban... Eleget összekapálgatott, összekuporgatott ő, hadd élvezzék a gyerekek! Hiszen láthattad, milyen végtelen boldogság, büszkeség ragyogott az arcán, amikor végig-végig sétált a Fő-utcán az ő selymes, csipkés menyecske-lányával, meg a délceg, kardcsörtető fiával... De nem parancsolsz még egy csésze teát?

— Köszönöm. Talán később. Folytasd csak tovább.

— Nos, ezzel a derék, jó bácsikával multkoriban ez az otrombaság történt. Valami birtokpörben állott Gara Dénes báróval, aki különben már a fele vagyont el-perelte. Ez a pöre is rosszul állott. A bíróság Dobokainak esküt ítélt meg, amivel kétségtelenül Gara hátrányára billent a mérleg. Dobokai — hiszen emlékszel rá — reggel a törvényszéki palota felé igyekezett, amikor az elkeseredett ember útját állotta:

— Hát csakugyan leteszi ellenem az esküt?

— Emlékszem. Véletlenül engem is arra vitt az utam s tanuja voltam a botránynak. Dobokai félrehárította az útjából ellenfelét, aki erre vad dühvel arculütötte...

— Az összesereglett nép kis hijja, hogy meg nem verte a brutális fickót, — hiszen Dobokai bácsi általános népszerűségnek örvendett. Alig tudott kocsi-ra kapni és elhajtani... Az öreg pedig elszedült, — nem az útéstől, hiszen nem áll ő olyan gyengén még most se a lábán, hogy attól szédült volna el, — de rosszul lett az izgalomtól. Ide vezették az irodámba. S mikor egyedül maradtunk, sápadtan kérdezte tőlem:

— Mit csináljak azzal a gazfickóval?

Csernus pár pillanatra elhallgatott. Még egy csészével töltött a szamovárból és új szivarra gyújtott:

— Barátom, mea culpát mondom, ha akkor rossz tanácsot adtam neki. De a lovagot elnyomta bennem az ügyvéd. Én elvi kérdést láttam a dologban. No hiszen, szép dolog lenne, ha az alperes egyszerűen neki támadna a felperesnek: Ne merd az igazságot védeni a bíró előtt, mert leütlek! Azt mondtam Mihály barátomnak: Te ne csinálj semmit, hanem bizd az egész ügyet rám. Ez egy közönséges orvtámadás, amit a bíróságnak kell megtorolni.

— No, és?

— Ezzel te is rendbenlevőnek tartod a dolgot, úgy-e bár? A közönséges, rendes polgári észjárású egyén? Igen ám, de akad valaki, aki nem tartotta az ügyet

korrektül elintézettnak. Akinek a véleményére pedig ugyancsak sokat adott az öreg.

— Kicsoda?

— A fia.

— A huszártiszt?

— Az. Dobokainé beszélte nekem, hogy a legény vasárnap jött haza, mert valami szolgálati ügyben Budapesten járt. Főlháborodva hallotta a támadást s rögtön megkérdezte az apját, hogy kihívatta-e a merénylőt? S erősen csóváltgatta a fejét, amikor az ügy elintézési módjáról értesült... „Akkor hát én provokálom!” kiáltott fel. De ezt nem tehette, mert a báró a botrány után külföldre utazott, — senkise tudta, hová... Minek is maradt volna itthon, tudta, hogy nem kell várni a segédekért, ráér hazajönni a járásbíró-ági tárgyalásra. „Mi rajtunk, meg rajtunk szárad a szégyen!” — jegyezte meg epésen a fiu... S szegény Dobokainé sírva beszélte nekem, hogy az urát meny-nyire bántja a gyerek magaviselete. Ő persze jól le-horta a fiut, de az rátámadt: „Édes anyám hallgasson! Maga ezt nem érti.” S az apja rábólintott: „Hallgass Zsófi. Te ezt nem érted...” S szóval, mogorva lett; a titkos gyötrődést ott és — vésett a lelkében...

Letettem a szivaromat s fölkeltem a karosszékből:

— S te azt hiszed?

— Meg vagyok győződve, hogy ez vitte rá Mihályt arra, amit tegnap este cselekedett. Hisz már nem sétál-gathatott, nem büszkélkedhetett a fiával! A tiszt valóság-gal kerülte az édes apját; azelőtt a szülei házában lakott s most elköltözött: okul azt hozta fel, hogy igen messze laknak a kaszárnyától. Sőt utoljára el is helyez-tette magát innen egy más ezredhez. Ott aztán egy tisztársával összetűzése is támadt: a párpajban erős vágást is kapott a fejére. S Mihály bácsi megtudta, hogy a fia miatta verekedett: egy pajtása gúnyos cél-zást kockáztatott meg az apja esetére. Mihály akkor támolyogva jött hozzám, nyöszörögve, mint a megse-besült vad, kuporodott a karosszékre: „Nem jól csele-ke-dtem! Gyáva voltam. Szégyent hoztam a fiamra. S nem csak szégyent hoztam rá, — de miattam még az életét is kockára tette a fiam!...” — S én, mikor ezt hallottam, szinte szemrehányást tettem magamnak, hogy nem engedtem akkor az öreget a párbajpisztoly elé. S meg vagyok győződve, hogy most ez viszi a vesze-delembe, a halál torkába: helyre akarja ütni a becsü-letét — a fia előtt...

Csönd támadt a szobában. Kis idő múlva azonban odakünn megelevenedett a téli éj. Siető léptek hallat-szottak az ablak alatt. Épp egy kocsi is tovagördült a keményre fagyott úton. A közönség most oszladozott a színházból. Csernus kivette az óráját.

— Menjünk a kaszinóba...

Elgondolkozva vettem föl a téli gunyámat s odafor-dultam barátomhoz:

— Mégis mindent meg kell próbálnunk a békés elintézés érdekében.

Az ügyvéd mosolygott!

— Még talán Verpelétnél is könnyebben menne a dolog. De Dobokai? Nem ismered te akkor Mihály bátyánkat, ha azt hiszed, hogy el lehet attól tántorítani, amit egyszer a fejébe vett...

III.

Keményen fagyott akkor éjszaka. A hosszú téli éj sötétségéből éppen akkor bontakozott ki a csillogó, hófehér panorama, amikor a katonai lövőházba kihaj-tattunk, amely egy erdő közepén állott. A felhőkön áttörő nap fényében úgy tündökölt a zuzmarás ágak, mint a mesebeli ezüsterdő. És az ezüsterdő ki is vi-

rágzott: színes, szivárványos gyémántvirágokat termett a napsugárban. Huh! be hideg, dermesztő volt ez a virágzás, ez a hazug tavasz!... Verpeléti segédei, az aranyifjúság két oszlopos tagja, különösen dideregtek és átkozták a felületet, hogyan lehet így siettetni a dolgot? Ilyen korán kiriasztja őket az ágyból! Az orvosok is gémberegő kézzel rakták ki szerszámaikat a dërlepte, sovány fűre...

Csak az öreg nem fázott: az ősz, piros arcú, erős, vállas, de a munkában kissé meggörnyedt dereku emberke. Megszorította a kezemet kerges tenyerével, amelyet a kapanyél tört fel valamikor. Amikor még nem is álmodta, hogy a becsületes munka fegyverén kívül még a par excellence becsület fegyverét is kezébe veszi. Ő nem bánta, hogy korán kellett fölkelnie. Hiszen ahhoz is hozzászokott, amikor hajdanában az első pitypalatyveréskor kisietett a harmatos határba s végignézett az aranyhullámos végtelenségen, ahol az isten-áldás ragyog. Ami annál nagyobb áldás, mert csak a becsületes munka nyomán sarjad.

Most nem pacsirtás, pitypalatyos reggel van, Dokokai Mihály! Kopott varjuk libbennek a kopasz sudarakra. A nap elborul. Havas felhők tolakodnak az égen... A békítési kísérlet elhangzik. Senkise ad rá. A varjuk mondják: Kár, kár! És ijedten rebbennek föl, amikor a lövések elhangzanak. Amikor az az alacsony, ősz emberke végigvágódik a havas ravatalra. A segédek, az orvosok riadtan futottak hozzá. Ellenfele is megdöbbenve állt a helyén. S elfelejtette fölvenni a szivarját, — pedig odatette egy fatörzsre, hogy majd azután tovább szívja...

IV.

Nagy bajjal szállítottuk haza a sebesültet. Aki odahaza odaintett az ágyához s a fülembe sugta:

— A fiamnak irjatok, Lajos... Irjátok meg, hogy most már becsülheti ismét az édes apját.

Többet nem is igen beszélt. Szájából kibugygyant a vér. Még csak annyi ereje volt, hogy szeretve szeretett asszonyfeleségétől, életének hűséges társától búcsút vegyen. Ott volt az egész város, — még azok a büszke kaszinótagok is eljöttek, akik visszahúzódtak tőle, amikor az a kellemetlenség érte. A fia is, persze, ott ment a koporsója után; mélységesen lehajtott fővel, halálsápadt orcával. Pedig hát most már emelt fővel mehetett a halott után! Oldalán ott lengett a hetyke kardbojt, amelyért vérét áldozta az édes apja.

APRÓSÁGOK.

Vérvölgy. Karácsonyi János ezeket írja a Magyar Nyelv októberi füzetében erről a helynévről:

Ugy tudom, Arany János meg is énekelte a borzalmas nevű debreceni Vérvölgy-et, még pedig nagyon természetesen mint valami rettenetes, véres harcnek színhelyét.

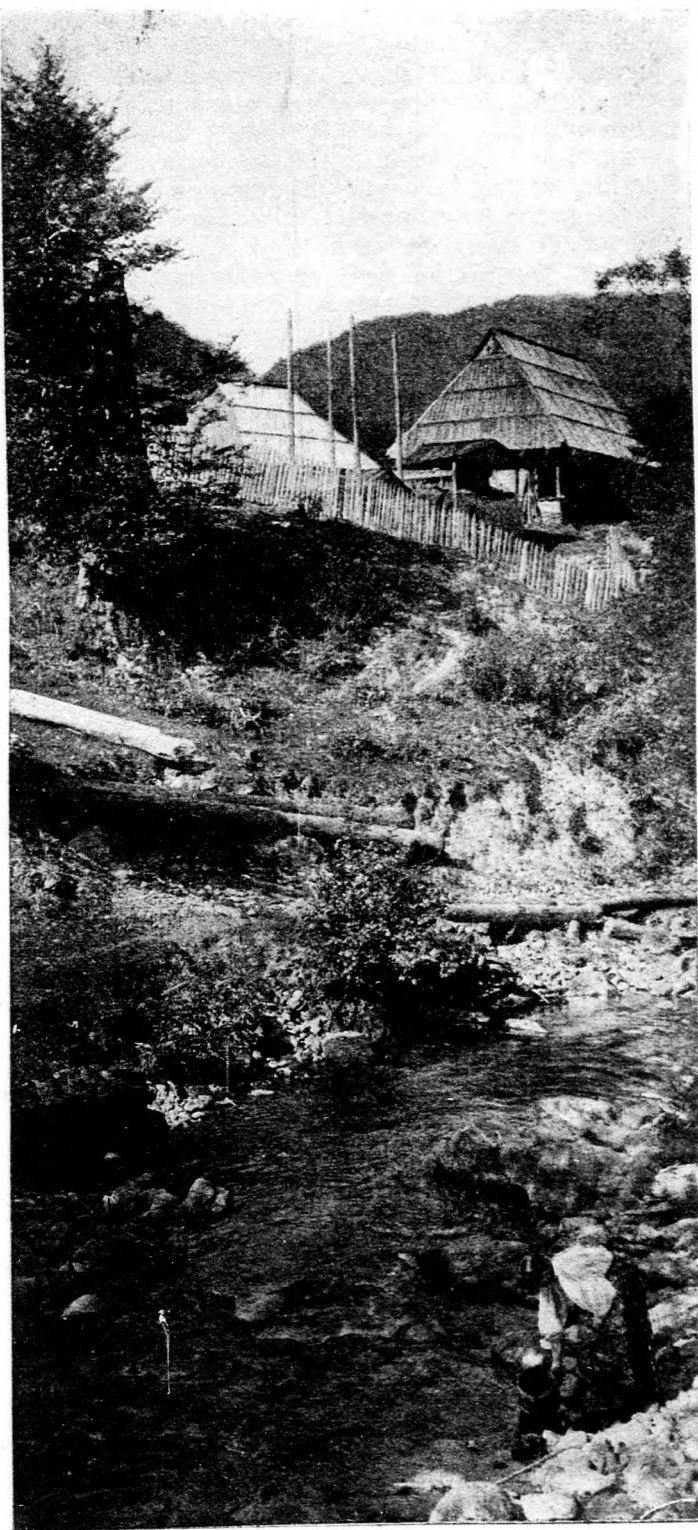
Csak az a bökkenő, hogy a Vérvölgy helynév nagyon sok helyütt fordul elő, még pedig gyakran annyira félreeső völgyekben, hogy ott rettentő véres csaták nem mehettek végbe, s a történettudomány mécsével sem találunk semmi olyan nyomra, hogy ott csaták folytak volna.

A debreceni határban levő Vérvölgyön kívül van Vérvölgy község Szilágymegyében, s ugyanott Vérvölgy nevű határrészek vannak Panyit, Pacal, Récese és Szilágy-szentkirály községekben. Van ezenkívül Vérvölgy nevű határrész is Kölpény marostordai községben.

Tehát nemcsak völgyekre, hanem még padokra,

vagyis fensíkokra is alkalmazzák a vér nevet. Mivel pedig oly sűrűn fordul elő, hogy e helyeken véres csaták lefolyását elképzelni sem lehet, az illető völgyeknek vagy padoknak valami természeti tulajdonságában kell keresnünk e név eredetét.

És csakugyan a Székely Oklevéltár VI. kötetében a 407. lapon Kál marosszéki község helyneve közt rábukkanunk egy határrészre, amelyet 1687-ben még Almásüvér-nek, később pedig csupán Almásvérnek neveztek. Ez egyszerre kezünkbe adja a Vérvölgy, Vérvölgy helynevek nyitját. E szerint a vér e helynevekben nem sanguist jelent, hanem a régi magyar üvér szónak rontása, elferdítése. E régi magyar szó már 1261-ben elő-

Patak partján.

fordul, még pedig Hont megyében Letkés és Bajta közt, mert azt írja a határjáró levél, hogy a „vallis Iver“-en megy keresztül a határ. E „vallis Iver“ magyarra lefordítva annyi, mint Ivervölgy és így kitűnik, hogy a székely üvér szó hajdan az egész magyar nyelv közkincese volt.

Az üvér, üver szó a székely tájszólásban fehér agyagos földet jelent, az üvérvölgy vagy üvércsatorna tehát nem valami történeti nevezetességű csatahely, hanem egyszerűen oly völgy vagy olyan fensík, amelynek földje fehér anyag. S ez éppen nagyon ráillik kivált a szilágymegyei vérvölgyekre.

Hogyan lett az üvér-völgyből vérvölgy? Én azt vélem, csupán etimologizálás útján. A magyar ugyanis nem szokta az első szótagot elhagyni, mert hiszen arra esik a hangsúly. Mindössze egy esetet tudok a helyneveknél, hogy az első magánhangzó idők folyamán elveszett; nevezetesen a régi Abolma-ból lett Bolmány (Baranya megyében). De itt talán a török vagy szerb pusztítások miatt felejtette el a magyar a régi nevet és az idegenek ajkáról vette át újra csonka alakjában a helységnevet (mint például Inkaszállása helyett Jankovác-ot). A debreceni és szilágymegyei vérvölgyekről ezt sem tehetjük föl, mert itt a történeti folytonosság a régi és mostani magyarok között nem szakadt meg. Inkább azt kell tehát vélnünk, hogy idővel Tiszántúl az üvér szó jelentése elhomályosult, ismeretlen lett s ráfogták, hogy rosszul mondja a nép üvér-nek, mert csak vérnek kellene azt kiejteni s így keletkeztek az érthetetlen üvér-völgyekből a vérvölgyek.

Hasonló jelenséget Tiszántúl is lelünk. Egy bihar-megyei erettyómenti falunak eredeti neve Izsólaka volt. Ezt összerántották Izsólká-ra, majd Izsáká-ra. A XVI. században még Izsáka a neve. Elhomályosulván a helynév jelentése, a XVIII. században elhagyták a név elején álló i hangot s lett belőle Zsáka, ellenben ugyane megyében a régi Izsóparlaga ma is Izsóparlaga, mert itt a jelentés nem homályosult el.

KÉPÜNKHÖZ.

Patak partján. A fenyvesek aljában csörgedezik a kis hegyi patak, melynek üdítő vize majdnem olyan jó orvosság, mint a fenyvesek balzsamos levegője. Mai képünkön egy, a hegyoldalon lefutó kis patakot ábrázol. Hangulatos kis kép a vízért jövő menyecskevel, aki munkába fáradó uracskája részére merít a patak üdítő vizéből.

Élelmi cikkek nagybani árai a központi vásáresarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908 október 28.

Budapesti Központi Vásárcsarnok árai.

Husneműek: marhabús 1:20—1:40 K., helybeli borjúhús 1:28—1:40 K., sertésbús 1:16—1:28 K., szalonna füstölt 1:36—1:48 K., olvasztani való 1:32—1:36 K., hárj 1:36—1:40 K., sertészsír 1:40—1:48 K. — **Füstölthús:** (vidéki) kg.-ja 1:40—1:60 K., hazai sonka 1:80—2:— K. szalám: 3:20—4:— K.

Baromfi-félék: ———— K., rántani való csirke 1:40—2:— K., sütni való csirke 2:40—2:60 K., kacsza, hizott 5:—6:— K., lud, hizott 10:—14:— K., pulyka, hizott 5:—6:— K. páronkint. Vágott hizott liba 1:20—1:30 K., vágott hizott kappan, kacsza és pulyka 1:40—1:50 K. kg.-ként.

Budapesti piaci árak.

Gabona. (Árak métermázsánként értendőek). Buza 23:80—24:50 K. Rozs 19:35 K-től 19:45 K-ig. Árpa 15:50 K-től — K-ig, jobb minőségű K-től — K-ig. Zab 14:60—16:90 K. Tengeri 14:—14:— K.

Teavaj: (centrifugált) 2:—2:20 K., főzővaj 1:50—1:70 K. kg.-ként. Tehénturó kg.-ja 9—10 fillér.

Tojás: bácskai 104:—106:— K., erdélyi apróbb áru 102—104 K. lédánként (1440 drb). Apadt — K., meszes — K.

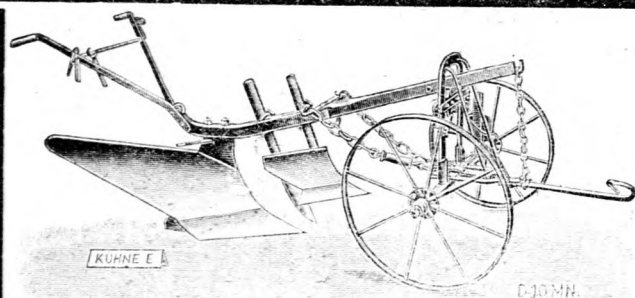
Zöldségfélék: Burgonya (vagonárú) sárga 5:60—6:20 K., rózsas új 5:20—6:— K., 100 mm.-ként. Hagyma 50 kg.-os zsákokban zsákkal együtt ———— K., mm.ként.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	
K.	36	35:40	34:80	34:—	33:40	32:60	31:60	29:20	—

Takarmányvásár. Réti széna 7:60—10:40, muhar 8:—9:80, zsup-szalma 6:80—7:—, alomszalma 5:—5:20 K.

A „FÜGGETLEN UJSÁG“ szerkesztésére felügyel:
zsitvabesenyői Rubinek Gyula,
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója.

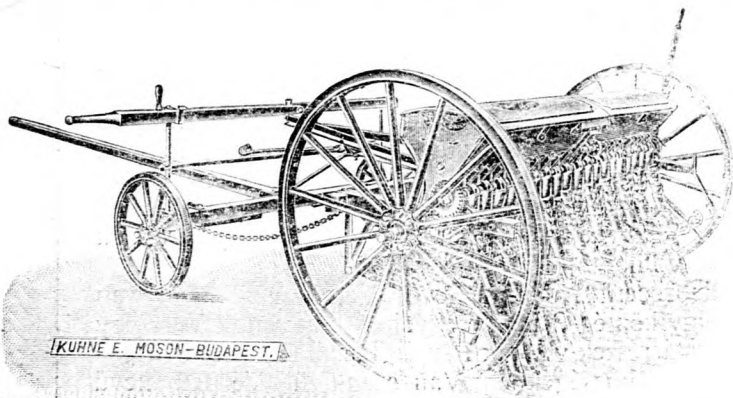
„Mosoni Drill“ sorvetőgépeket,
borsajtókat stb. szállít:

„KÜHNE“

mezőgazdasági gépgyár r.-t.

MOSONBAN.

Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 57/a.

II AZ ŐSZI IDÉNYRE
mindennemű talajmivelőeszközöket:
„Bippart“ altalajekéket
„Tornadó“ kukoriczaszárítógépeket
és egyéb takarmánykészítógépeket

Érvényes 1908 október 1-től. A m. kir. államvasutak téli menetrendje. Érvényes 1908 október 1-től
A vonatok indulása Budapestről. A vonatok érkezése Budapestre.

A keleti pályaudvarról				A nyugati pályaudvarról					
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délelőtt	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	Délelőtt
28	6 25		szv.	Nagy-Kanizsa, Triest	102	1 00		k. ost. exprv	Wien, Páris, Ostende, London
1502	6 50		gyv.	Kassa, Csorba (Fiume Torino, Róma, Pécs, Vinkovce)	145	5 35		szv.	Rákospalota-Ujpest
1002	7 00			Ruttká, Pop.-Felka	122	5 45			Párkány-Nána
302	7 05			Belgrád	712a	5 50			Szeged, Szolnok
906	7 10			Gyulafehérvár, Nagyszében, Tóvis, Brassó, Maramarosziget	152	6 00			Göd
604	7 20			Fehring, Graz, Triest	4102	6 10			Esztergom
1802	7 25			Wien, Graz, Sopron	6502	6 40			Lajosmizse
10	7 30		szv.	Lemberg, Maramarosziget	150	6 45			Kecskemét
402	7 35		gyv.	Gödöllő	1404	7 00		gyv.	Rákospalota-Ujpest
820	7 40		szv.	Belgrád, Bród	104	7 55			Wien
903	7 45			Arad, Brassó	154	8 00		szv.	Dunakeszi-Alag
806	8 00			Kassa, Csorba	712	8 30			Báziás
1508	8 10			Zágráb, Fiume	118	9 20			Wien, Berlin
1008	8 20			Pécs, Bród	150	9 35			Rákospalota-Ujpest
506	8 20			Kolozsvár, Brassó	708	9 40		gyv.	Báziás
408	8 30			Munkács, Maramarosziget	6508	11 15		szv.	Lajosmizse
1708	9 00			Maramarosziget, Stanislaw	158	11 25			Kecskemét
308	9 15			Ruttká, Berlin					Rákospalota-Ujpest
2	9 20		gyv.	Wien, Sopron					
944	11 15		tszsz.	Kiskőrös					
20	11 55		szv.	Bicske					

Délután									
610	12 20		szv.	Arad, Tóvis	6704	12 05		szv.	Czegléd, Szolnok
8	12 30			Szombathely, Wien	4104	12 10			Esztergom
310	12 30			Hatvan	160	12 15			Rákospalota-Ujpest
322	1 25			Gödöllő	128	12 25			Nagymaros
1304	1 40		gyv.	Fehring, Graz, Nagy-Kanizsa	162	1 10			Dunakeszi-Alag
1504	1 50			Kassa, Poprád-Felka	4114	1 50			Piliscsaba
912	1 55		szv.	Szabadka, B.-Bród	123	2 10			Rákospalota-Ujpest
602	2 00		gyv.	Arad, Bukarest	164	2 15			Esztergom
4	2 05			Wien, Páris	4106	2 20			Esztergom
404	2 15			Kassa, Lemberg	106	2 30		gyv.	Wien, Páris
504	2 25			Kolozsvár, Tóvis, Szatmár-Németi	120	2 35		szv.	Galánta
22	2 25		szv.	Bicske	704	2 40		gyv.	Bukarest, Báziás
312	2 30			Hatvan, Szerencs	720	2 45		szv.	Czegléd
510	2 40			Szolnok	6504	2 50			Lajosmizse
1902	2 55		gyv.	Eszék, P.-bród, Gyékényes	166	4 10			Rákospalota-Ujpest
904	3 20			B.-bród, Belgrád, Konstantinápoly	130	4 20			Nagymaros
1022	3 25		vv.	Paks	716	4 30			Szeged
304	3 30		gyv.	Ruttká, Berlin	108	5 05		gyv.	Wien
324	3 50		szv.	Gödöllő	124a	6 00		szv.	Nagy Maros
1004	4 10		gyv.	Zágráb, Fiume, Róma, Nizza, Napoli	168	6 15			Rákospalota-Ujpest
18	4 30		szv.	Komárom	124	6 25			Párkány-Nána
6	5 15		gyv.	Győr, Sopron	722	6 30			Czegléd
326	5 20		szv.	Gödöllő	4108	6 40			Esztergom
508	5 40			Kolozsvár, Brassó	1406	6 50		gyv.	Berlin
308	5 55			Ruttká, Berlin	722a	6 55		szv.	Pozsony
332	6 25			Pécel	170	7 15			Czegléd, Szolnok
916	6 30			Kiskőrös	710a	7 35			Dunakeszi-Alag
314	6 40			Hatvan	506	7 40			Czegléd
162	6 55			Bicske	710	8 05			Lajosmizse
1708	7 05			Maramarosziget	132	8 10			Bukarest, Báziás
16	7 10			Stanislaw	4110	8 30			Wien
316	7 40			Győr, Triest	172	8 45			Esztergom
1912	7 50			Hatvan	1408	9 20			Dunakeszi-Alag
328	8 15			Pécs, Bród	118	10 00			Wien, Páris
24	8 20			Gödöllő	706	10 15		gyv.	Szeged, Báziás
514	8 25			Bicske	323	4 50			Bukarest
1510	8 45			Szolnok	172a	10 30		szv.	Rákospalota-Ujpest
1006	9 00		gyv.	Kassa, Csorba	714	10 35			Kiskunfélegyháza
502	9 15			Fiume, Nizza	140	11 10			Nagymaros
1326	9 25		szv.	Bukarest, Stanislaw	902	11 20		keleti exprv	Belgrád
608	9 30			Fehring, Graz, Triest	702	11 30		k. ost. exprv	Konstantinápoly
406	9 40			Arad, Brassó					Bukarest
910	10 10			Lemberg, Kassa, Maramarosziget					Szerencs
12	10 30			Belgrád, Eszék, Sarajevo					Arad
1010	10 45			Wien, Páris					Maramarosziget
335	11 10		vv.	Fiume, Napoli					Belgrád
				Ruttká, Berlin, Szerencs					Graz, Fehring

Délután									
1002	12 10		szv.	Gödöllő	157	12 05			Rákospalota-Ujpest
10 5	12 15		gyv.	Napoli, Nizza, Róma, Fiume	159	12 35		szv.	Ujpest
609	12 25		szv.	Tóvis, Arad, Püspökladány	133	1 25			Nagymaros
301	12 35		gyv.	Berlin, Ruttká	703	1 30		gyv.	Bukarest, Báziás
7	12 50		szv.	Wien, Sopron	103	1 40			Páris, Wien
401	1 00		gyv.	Szombathely	161	2 25		szv.	Dunakeszi-Alag
903	1 05			Lemberg, Lawoczne	163	3 00			Rákospalota-Ujpest
601	1 15			Konstantinápoly, Bród	6507	3 20			Kecskemét
503	1 40			Bukarest, Arad	6703	4 05			Lajosmizse
1901	1 49			London, Páris, Wien	127	4 10			Szolnok, Czegléd
1501	1 55			Tóvis, Kolozsvár	4107	5 00			Nagymaros
1301	2 10			Szatmár-Németi	215	5 30		tszsz.	Esztergom
315	2 10		szv.	Gyékényes, Eszék	165	5 35			Érsekújvár
21	2 15			Pécs, Bród	115	5 55			Rákospalota-Ujpest
323	4 50			Berlin, Kassa	707	6 35		gyv.	Wien, Berlin
15	6 55			Graz, Fehring	167	7 00		szv.	Bukarest, Báziás
505	6 10			Szerencs, Hatvan	105	7 10		gyv.	Rákospalota-Ujpest
907	6 55			Bicske	711	7 35		szv.	Wien
325	6 55			Gödöllő	4111	8 10			Piliscsaba
3	7 05		gyv.	Győr	169	8 35			Dunakeszi-Alag
305	7 10		szv.	Brassó, Kolozsvár	125	8 50			Párkány-Nána
605	7 25			Belgrád, Bród	107	9 05		gyv.	Wien
407	8 00			Wien, Graz	4109	9 25		szv.	Esztergom
1009	8 15			Ruttká, Szerencs	503	9 35			Kecskemét
1705	8 20			Brassó, Arad	1405	9 45		gyv.	Lajosmizse
333	8 30			Munkács	171	10 05		szv.	Berlin, Szolna
23	8 35			Maramarosziget	129	10 15			Dunakeszi-Alag
1507	8 45			Fiume, Bród, Pécs	723	10 50			Vác
35	9 05			Stanislaw	901	10 55		keleti exprv	Konstantinápoly
9	9 10			Maramarosziget	101	11 05		k. ost. exprv	Belgrád
3 13	9 15		gyv.	Lemberg, Munkács	171a	11 20		szv.	London, Ostende, Páris, Wien
1001	9 35			Belgrád					Rákospalota-Ujpest
603	9 40			Maramarosziget					
403	9 55			Belgrád					
905	10 00			Graz, Fehring					
1 13	10 10			Csorba, Kassa					
15 3	10 21			Gödöllő					
327	10 55		szv.						

A vonatok indulása és érkezése Budapest—Józsefvárosra.

Indulás		Érkezés	
334	7 00 szv.	Pécel	319 5 55 szv. Gödöllő

A vonatok indulása és érkezése Buda—Császárfürdő kitérő.

Indulás		Érkezés	
4002	6 00 szv.	Esztergom	901 5 08 szv. Esztergom
4004	12 03	Esztergom	903 7 48 Esztergom
4014	1 35	Piliscsaba	4005 10 04 Esztergom
4001	2 11	Esztergom	907 5 17 Esztergom
4008	4 30	Esztergom	4112 8 21 Piliscsaba
4 10	8 22	Esztergom	4009 9 31 Esztergom

1) Bezárólag november 15-ig Bukarestig, azontul csak Brassóig közlekedik.

2) Csak vasár- és ünnepnap előtt hétköznapokon közlekedik.

1) Érkezik minden hétfőn és csütörtökön.

2) Vasár- és ünnepnapokon bezárólag november 15-ig közlekedik.

3) Csak október és április hónapokban közlekedik.

4) Érkezik minden kedden, csütörtökön és szombaton.

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét

a budapesti

gyapju-aukcziókra

melyek idei második sorozata folyó évi szeptember 30-án veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverések Magyar Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben; valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Magyar Általános Hitelbank

Áruosztály — Gyapjuárverések
Nádor-utca 12. sz.

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photozinkografiai műintézete

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT: mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo-(auto)-typia, fametszet stb. útján. Térképek, tervezetek, alaprajzok photolithografialag legszebben, legolcsóbban sokszorosíthatnak.

Videki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Gazdak Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. szám.

Alakult 1900.	Biztosítéki alap:	Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával	-----	1.970.400 kor.
Tartalékok	-----	761.760.16 kor.
	Összesen	2.735.104.16 kor.

1901. évi fölösleg	90.849. -- kor.
1902. évi fölösleg	59.782.28 kor.
1903. évi fölösleg	109.331.73 kor.
1904. évi fölösleg	72.438.28 kor.
1905. évi fölösleg	61.730.60 kor.
1906. évi fölösleg	39.243.65 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére, különféle módok szerint.

Az évi tized-eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfelelőségéből úgy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4 százalékos díjviszatérítést kaptak.

Az 1902. évi tized felelősége közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjviszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-3%-os díjviszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat 5%-os engedményben részesültek. Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosításokkal minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2.80 K.

Az udvari istállókban, továbbá a nagyobb katonai és civilistállókban 40 év óta használatos mint kitűnő erősítő szer nagyobb munka végzése előtt és után, ingszoknyát stb. Trainingben nélkülözhetetlen.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

Czímke és csomagolás védve; valódi csak az itt látható védjeggyel.

Főraktár:

TÖRÖK JÓZSEF gyógy-szertára

BUDAPEST, Király-utca 2. Andrássy-ut 26.

ad 880/1908. szám.

Feladási hirdetés.

A m. kir. földművelésügyi miniszter úrnak 1908. évi 29688/1A-3. szám alatt kiadott engedélye alapján, a volt 14. sz. szerb-bánáti magyar határőrezredből alakult vagyonszövetség tulajdonát képező erdőben üzemterv szerint 1908/9-1912/3. években kihasználható (összesen 455.919 k. 13 f.-re becsült) faállomány (főleg haszonfa és bükk tűzifa) eladása céljából folyó évi október hó 30-ra kitűzött nyilvános írásbeli versenytárgyalás a fehértemplom-ujmoldovai m. kir. járási erdőgondnokság iradjában Fehértemplomban, a fentebb megjelölt idő helyett folyó évi december hó 1-én d. e. 10 órakor fog, a „Független Ujság” folyó évi október hó 25-iki számában erre nézve közzétett „Feladási hirdetés” feltételei szerint megtartatni.

A részletes árverési és szerződési feltételek a fehértemplom-ujmoldovai m. kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

1908. évi október hó.

Fehértemplom-ujmoldovai m. kir. járási erdőgondnokság.

Alfa-Separator Részv.-Társaság

BUDAPESTEN

VI., ker., LOMB-UTCZA II. szám.

Tejgazdasági gépgyár

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.

Tejszövetkezetek és telepek berendezése.

Arjegyzékek, tervek és költségvetések díjmentesen.

Ujdonság! Az 1908. évi mintájú Alfa-Separatorok a jelenkor legtökéletesebb fölözgépei. Nagy és kiváló munkabírás mellett bámulatos könnyen járnak.

Több mint 500,000 Alfa Laval Separator az egész világon.